

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
Кафедра прикладної економіки і міжнародних економічних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
Р. ШЕЛУДЬКО
“31” березня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА»

Галузь знань: **19 – Архітектура та будівництво**

Спеціальність: **193 – Геодезія та землеустрій**

Освітня (освітньо-професійна) програма – **«Землеустрій та кадастр»**

Спеціалізація –

Факультет – **Інженерів землевпорядкування.**

Харків – 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва» для здобувачів галузі знань: 19 – Архітектура та будівництво спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій освітньо-професійної програми «Землеустрій та кадастр».

«26» серпня 2020 р. 18 с.

Розробник: Шелудько Л.В. - кандидат економічних наук, доцент кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин.

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри прикладної економіки і міжнародних економічних відносин, професор

Л.О. Ломовських

«26» серпня 2020 року

Схвалено навчально-методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування.

Протокол № 21 від «27» серпня 2020 р.

Голова навчально-методичної комісії факультету інженерів землевпорядкування к.е.н., доцент

О.В. Князь

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань – 19 «Архітектура та будівництво»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 193«Геодезія та землеустрій»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2й	3й
		Семестр	
Загальна кількість годин –48		4-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - ____ самостійної роботи студента - ____	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	14 год.	4 год
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		10 год.	-
		Вид контролю: Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва» є формування у студентів поглибленого засвоєння теоретичних положень економіки та спеціальних знань, формування навичок аналізу і визначення економічної ефективності сільськогосподарського виробництва та шляхів його підвищення.

Завдання вивчення дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва» є набуття студентами вмінь та навичок визначення ефективності використання ресурсів підприємства та працювати з різними статистичними джерелами.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: суть і цілі вивчення економіки і підприємництва; основні поняття дисципліни; інформаційну базу для проведення економічних розрахунків; види ресурсів підприємства і ефективність їх використання; систему показників економічної ефективності діяльності підприємства і способи їх розрахунку; методику оцінки ефективності діяльності підприємства.

вміти: аналізувати господарську діяльність сільськогосподарських підприємств; працювати з різними статистичними джерелами; володіти методикою визначення економічних показників; оцінити результативність і ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств; набути навичок самостійної роботи при вирішенні поставлених завдань.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розробляти заходи з формування й використання виробничого потенціалу підприємства, всіх видів ресурсів за різними сферами діяльності підприємства: розробляти та обґрунтовувати заходи та проектні рішення з покращення результативності діяльності підприємства в умовах невизначеності та ризику

Загальні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності:

1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

2. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

3. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

4. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

5. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

6. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

7. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

8. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

9. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Міждисциплінарні зв'язки дисципліна базується на фундаментальних дисциплінах - основи охорони праці та безпеки життєдіяльності, політологія, соціологія, економічна теорія, теорія економічних відносин, організація і управління виробництвом; має міцний зв'язок з дисциплінами: організація сільськогосподарського виробництва, економіка аграрних відносин.

Для засвоєння матеріалу навчальної дисципліни заплановано такі види занять: лекції, семінарські заняття під керівництвом викладача, самостійна, практична робота студентів над матеріалом лекцій та розрахунковими матеріалами, навчальною та спеціальною літературою.

При вивченні дисципліни студент має ознайомитися з програмою дисципліни, її структурою, формою та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва» складається з двох змістовних модулів, кожен з яких об'єднує у собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, практичні та семінарські заняття, індивідуальна науково-дослідна робота, самостійна робота студента.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Ресурси сільськогосподарських підприємств та ефективність їх використання.

Ефективність використання ресурсів підприємства.

Тема 1. Предмет і методи дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва».

Тема 2. Земельні ресурси та ефективність їх використання

Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільському господарстві.

Тема 4. Основний та оборотний капітал сільськогосподарських підприємств.

Змістовий модуль 2. Економічні результати і ефективність діяльності підприємства.

Тема 5. Витрати виробництва і собівартість продукції.

Тема 6. Кінцеві результати і ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств

Тема 7. Спеціалізація і концентрація сільськогосподарського виробництва, агропромислова інтеграція підприємств.

Змістовий модуль 2. Економічні результати і ефективність діяльності підприємства.

Тема 5. Витрати виробництва і собівартість продукції.

Тема 6. Кінцеві результати і ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств

Тема 7. Спеціалізація і концентрація сільськогосподарського виробництва, агропромислова інтеграція підприємств.

4 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
		л	с-п	с.р.
<i>Змістовий модуль 1. Ресурси сільськогосподарських підприємств та ефективність їх використання.</i>				
Тема 1. Предмет і методи дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва».	4	2	2	
Тема 2. Земельні ресурси та ефективність їх використання	8	2	2	4
Тема 3. Трудові ресурси і продуктивність праці в сільському господарстві.	8	2	2	4
Тема 4. Основний та оборотний капітал сільськогосподарських підприємств.	12	4	4	4
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	32	10	10	12
<i>Змістовий модуль 2. Економічні результати і ефективність діяльності підприємства.</i>				
Тема 5. Витрати виробництва і собівартість продукції.	6	2	2	2
Тема 6. Кінцеві результати і ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств	10	2	4	4
Тема 7. Спеціалізація і концентрація сільськогосподарського виробництва, агропромислова інтеграція підприємств.	12	4	4	4
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	28	8	10	10
Усього годин	60	18	22	22

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і методи дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва».	2
2	Спеціалізація і концентрація сільськогосподарського виробництва, агропромислова інтеграція підприємств.	4
	Разом	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Земельні ресурси та ефективність їх використання	2
2	Трудові ресурси і продуктивність праці в сільському господарстві.	2
3	Основний та оборотний капітал сільськогосподарських підприємств.	2
4	Витрати виробництва і собівартість продукції.	2
5	Кінцеві результати і ефективність діяльності сільськогосподарських підприємств	4
	Разом	12

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
—	—	—

8. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача відноситься до інформаційно-розвиваючих методів навчання і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Види самостійної роботи студентів за цільовим призначенням:

1. Вивчення нового матеріалу: читання та конспектування літературних джерел інформації; перегляд відеозаписів; прослуховування лекцій магнітних записів; інші види занять.

2. Поглиблене вивчення матеріалу: підготовка до контрольних, практичних, семінарів; виконання типових задач; інші види занять.

3. Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості: проведення лабораторних робіт з елементами творчості; розв'язання

нестандартних задач; виконання розрахунково-графічних робіт і курсових робіт; участь у ділових іграх і в розборі проблемних ситуацій; складання рефератів, доповідей, інформацій з заданої теми; інші види занять.

4. Вдосконалення теоретичних знань і практичних навичок в умовах виробництва: навчальні практикуми, робота на філіях кафедр; усі види практик.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2	Економіка виробництва льону і конопель.	1
3	Економіка вирощування цукрових буряків.	1
4	Економіка виробництва олійних культур.	1
5	Шляхи підвищення економічної ефективності виробництва технічних культур.	1
6	Економіка виробництва картоплі.	1
7	Економіка виробництва овочів.	1
8	Економіка виробництва овочів у закритому ґрунті.	1
9	Економіка виробництва плодово-ягідної продукції.	1
10	Економіка виробництва винограду.	1
	Разом	10

9. Індивідуальні завдання

Структура індивідуального науково-дослідного завдання відповідає тематиці практичних занять. Студенти беруть за основу реальне підприємство або модель підприємства, яка відповідає дійсності. Вихідними даними є загальні характеристики підприємства, характер виробничої діяльності, асортимент продукції, що випускається, ринкові позиції. Ця модель є основою для виконання практичних занять, основні завдання що мають бути опрацьовані формуються відповідно до робочого зошиту для практичних занять.

10. Методи навчання

У ході вивчення дисципліни «Економіка сільськогосподарського виробництва» використовуються такі методи навчання:

I. Інформаційно-презентативні:

- 1) усні: лекція, міні-лекція, розповідь, пояснення;
- 2) письмові: конспект, план, тези, графіки, схеми;
- 3) наочно-усні: демонстрація, слайди, відео.

II. Алгоритмічно-дійові:

- 1) діалогічні: бесіда, дискусія, консультація, тестування, семінари, питання-відповіді;
- 2) предметно-групові: питання, задачі;
- 3) групові: робота в малих групах, мозковий штурм, конференції, круглі столи.

III. Самостійно-пошукові:

- 1) самостійна робота: питання, задачі, тестування.

11. Методи контролю

Система оцінювання знань та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі семінарських занять;
2. Оцінювання роботи студентів під час проведення практичних занять;
3. Проведення проміжного контролю;
4. Проведення модульного контролю;
5. Проведення підсумкового екзамену.

Поточне оцінювання знань та умінь студентів здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- проходження проміжного контролю;
- виконання модульного контрольного Задача.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань винесених на самостійне опрацювання та розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного Задача студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді ПМК.

Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями.

«Зараховано» (60-100 балів). Студент засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні Задача, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

«Не зараховано» (0-59 балів). Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (екзамен) - 10%	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
-50%				-40%				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
20	10	10	10	15	10	15	10	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	Зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Навчальний процес при підготовці бакалаврів спеціальності «Економіка» забезпечується текстами лекцій, методичними розробками з організації самостійної роботи, які розроблені ведучим курсу.

1. Курс лекцій з дисципліни;
2. Робочий зошит для практичних завдань навчальної дисципліни;
3. Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи та виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
4. Пакет тестових завдань.
5. Економіка підприємства: виробничо-практичний довідник / Т. І. Олійник, Ю. В. Пащенко, Н. С. Ляліна / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – 2-ге вид., перероб. і доп. – Харків, 2012. – 340 с.;

14. Рекомендована література (*посібники, довідники тощо*)

Базова

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: Науковий збірник за матеріалами VII Пленуму Співки економістів України та всеукраїнської науково – практичної конференції / Під загальною редакцією Оскольського В.В. – К: Аратта, 2009. — 350 с.
2. Андрійчук В.Г. Економіка підприємства агропромислового комплексу: підручник / – К.: КНЕУ, 2013. – 779.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. – К.: Атіка, 2004 – 480с.
4. Виноградська А.М. Основи підприємництва: навч. посібник / – К.: Кондор, 2007. — 544 с.
5. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: навч. посіб. – 2-ге видання. / — К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
6. Горбонос Ф.В. Черевко Г.В. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос, Г.В. Черевко. - К. : Знання, 2010. - 463 с.
7. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства: навч. посібник / – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 304 с.
8. Колот В.М. Підприємництво: організація, ефективність, бізнес - культура: навч. – посіб. / – К.: КНЕУ, 2009. – 444 с.
9. Курган В. П. Економіка аграрних підприємств: навч.-метод. посібн. / – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. — 270 с.
10. Малік М.Й., Зіновчук В.В., Лупенко Ю.С. Основи аграрного підприємництва / К.: ІАЕ. 2001. – 582с.
11. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. посібник / – К.: КНЕУ, 2001. – 457 с.
12. Супрун О.М. Економічне регулювання аграрного виробництва: монографія/ О.М. Супрун – К.: ННЦ ІАЕ, 2001. – 350 с.
13. Черевко Г. В., Горбонос Ф. В., Іваницька Г. Б., Павленчик Н. Ф. Економіка підприємства: Навч. посіб. / – Л.: Апріорі, 2004. – 384 с.

14. Харів П.С. Економіка підприємства: Навч. посіб. / – К.: Знання-Прес, 2001. – 301 с.
15. Цигилик І. І. Економіка підприємства : в питаннях і відповідях : навч. посібн. / — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 212 с.;
16. Шегда А. В., Харченко Т. Б., Сагайдак Ю. А., Пашнюк Л. О. Економіка підприємства: збірник тестів і задач. навчальний посібник./ – К.: Центр учбової літератури, 2010. - 240 с.
17. Шваб Л. І Економіка підприємства: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. – 2 –е вид./ – К.: Каравела, 2005. — 568 с.
18. Гетьман, Оксана Олександрівна. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.О. Гетьман, В. М. Шаповал. - 2-ге вид. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 488 с.
19. Гринчуцький В. І., Карапетян Е. Т., Погріщук Б. В. Г 85 Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
20. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [Присяжнюк М.В., Зубець М.В., Саблук П.Т. та ін.] ; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, П.Т. Саблука та ін. - К. : ННЦ ІАЕ, 2011. - 1008 с.
21. Саблук П.Т. Економічний інтерес у розвитку аграрного виробництва : моногр. / П.Т. Саблук. - К.: ННЦ „ІАЕ”, 2014. - 356 с.

Допоміжна

1. Вікторов. М.С. Сутність і фактори інтенсифікації аграрного виробництва / М. С. Вікторов // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 53–57.
2. Збарський В.К. Організація і перспективи розвитку виробництва у сільськогосподарських підприємствах: монографія. — / В.К. Збарський, В.П. Горьовий, М.С. Срібнюк Київ : ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2008. — 136 с.
3. Зінченко Н.В. Стан та перспективи розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні / Н.В. Зінченко // Вісник Одеського національного університету. – 2011. – Т16. – Вип. 20. – С. 78-85.
4. Жулуева Ю.В. Оценка показателей прогноза развития сельского развития региона // Вісник Сумського національного аграрного університету.. – 2013. – Вип. 6 (57). – С. 184 - 187.
5. Кравчук Л.С. Ефективність господарювання та аналіз виробництва сільськогосподарського виробництва // Л. С. Кравчук // Вісник ХНАУ. – 2011. – № 12. – С. 364 - 368.
6. Павлик В. Л.. Собівартість і реалізація продукції у формуванні аграрного ринку / В. Л. Павлик // Економіка АПК. – 2007. – № 5. – С. 147–152.
7. Полозенко Д.В. Прямі та непрямі форми державної підтримки сільськогосподарських підприємств / Д.В. Полозенко // Економіка АПК. – 2009. – №5. – С.40-44.
8. Хорунжий М.Й. Проблеми ціноутворення на сільськогосподарську продукцію // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 57–61.

9. Боднар О.В. Особливості ціноутворення у зернопродуктовому підкомплексі України / О.В. Боднар // Економіка ринкових відносин. - 2013. - № 11. - С. 127-133.

10. Дем'яненко С.І. До питання про стратегію розвитку аграрного сектору економіки України / С.І. Дем'яненко // Економіка АПК. - 2014. - № 1. - С. 14-19.

11. Шпичак О.М. Оптимізація ринку зерна України та її результативність / О.М. Шпичак, О.В. Боднар // Моніторинг біржового ринку. - 2014. - № 2(21). - С. 8-14.

12. Шпикуляк О.Г. Ефективність виробництва зерна сільськогосподарськими підприємствами : теоретико-методологічний аспект / О.Г. Шпикуляк, О.А. Материнська, Г.Ф. Мазур // Економіка АПК. - 2014. - № 12. - С. 42.

13. Андрійчук В.Г. Проблемні аспекти регулювання функціонування агропромислових компаній / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. - 2014. - № 2. - С. 5-21.

14. Бондаревська К.В. Тенденції розвитку аграрного сектору економіки України / К.В. Бондаревська // Економіка АПК. - 2014. - № 11. - С. 36-42.

15. Шубравська О.В. Розвиток сільськогосподарського виробництва України: чинники зростання / О.В. Шубравська // Економіка АПК. - 2015. - № 5. - С. 5-11.

16. Саблук П.Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи / П.Т. Саблук // Економіка АПК. - 2015. - № 2. - С. 10-17.

17. Світовий О.М. Шляхи оптимізації виробництва у зернопродуктовому підкомплексі для збільшення доданої вартості / Світовий О.М. // Економіка АПК. - 2016. - № 2 - С. 52

18. Черненко Д.С. Розвиток тваринництва в особистих селянських господарствах / Черненко Д.С. // Економіка АПК. - 2016. - № 3 - С. 88

19. Веселяк В.Я. Нові методичні підходи щодо удосконалення нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення / Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. // Економіка АПК. - 2016. - № 2 - С. 22

20. Світовий О.М. Шляхи оптимізації виробництва у зернопродуктовому підкомплексі для збільшення доданої вартості / Світовий О.М. // Економіка АПК. - 2016. - № 2 - С. 52

21. Шубравська О.В. Розвиток агропродовольчого виробництва України: завдання і виклики / Шубравська О.В. // Економіка АПК. - 2016. - № 4 - С. 5

22. Розвиток зернової галузі України на сучасному етапі / Козак О.А., Грищенко О.Ю. // Економіка АПК. - 2016. - № 1 - С. 38

15. Інформаційні ресурси

1. Аграрний сектор України Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://agroua.net>

2. Електронна бібліотека підручників [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.info-library.com.ua/>

3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Agro Times [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.agrotimes.net/>